

се българските имена, които се пазят и до днес: Лъсовище, Стърчи кракъ, Осойната, Дебели-рътъ, Чукара, Сливата, Стърчугата, Голъмо градище, Малко градище, Кулата, Стражера и т. н.

Височинитъ при с. Маноя и Косарка сж особено характерни и представятъ въ цѣлата котловина естествени пирамиди, внушителни като египетскитъ, та радватъ очитъ, които ги гледатъ чакъ отъ Мариино, Кжпиново и Миндя.

Отъ казанитъ следи виждаме, че старото село се е намирало отъ лѣвата страна на Бѣлица, въ която се вливатъ притоцитъ, що идатъ отъ Тъмни лжкъ, до „Стражера“, до самия мостъ. Последното име (Стражера) показва, че селото е изпълнявало стражарска служба по проломитъ и, следователно, е било Клисурска привилегирована община. Това е било въ българско време презъ срѣднитъ вѣкове и презъ турско време до 1600 г. Голѣми събития, за които говорихме въ страницитъ на другитъ села, сж причина да бжде разорено старото село, чието име било навѣрно „Стражера“ (Вж. „Юбилейната книга“ стр. 180) и да се премѣсти въ дѣлната страна на Бѣлица подъ хълма Дебелець, гдето е старата църква „Св. Марина“. Мѣстото било лесисто и закриляно отъ могщия хълмъ.

Новото село въ политъ на хълма приело името Дебелець¹⁾ поради това, че отъ старо време цѣлиятъ хълмъ билъ покритъ съ билката „дебелець“ — цвѣте, което расте високо до 15 см., има тлѣсти (дебели) листа и синкави цвѣтчета на върха, та носи име тлѣстига или Дебела Мара; употребява се за лѣкуване отъ задуха и други гърлени или сърдечни болести. Латинското име на тази билка е *Sedum Maximum Sut* (Вж. Ботанически речникъ, Ахтаровъ стр. 365; Геровъ речникъ, стр. 281, томъ I).

Сжщата билка и сега вирѣе между камънитъ по гърба на хълма. Долу, край селото, тя е изчезнала, понеже не е останала дори и прѣстъ върху напеченитъ отъ слънцето камъни отъ пороища и добитъкъ. По сжщия хълмъ има „Божурова поляна“ и други красиви цвѣтя.

Турцитъ и Дебелець.

Когато турцитъ превзели Търново, тѣ подчинили и Дебелець заедно съ Присово и други села. Какво е станало съ населението въ Дебелець? Точно никои не може да каже.

¹⁾ Изложеното мнение въ „Юбилейната книга“, че името Дебелець идѣло отъ името на турския бей, преселникъ отъ с. Дебелцово (Севлиевско) не е основателно. Отъ *Дебелцалъ бей* не може да се образува българско Дебелець. Дебелцалъ е турски изговоръ на думата *дебелчанинъ*. Селото Дебелець се споменува въ една преписка въ апостолъ отъ XVI в. Апостолътъ се пази въ Софийската народна библиотека подъ № 507. Да не се забравя, че около Търново всички стари села носятъ имена на растения (Вж. стр. 16 на тази книга).